

ਕੰਵਲ ਭੱਟੀ

ਮ ਸੀ ਜਾਣੇ ਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦਿਨ
ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਤ ਵੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੇ
ਸੁੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਵੀ। ਇਹ
ਆਮ ਵਰਤਚਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਤਰਪੁਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਕੋਈ
ਦੁੱਖ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੌਣਾ ਸੁਭਾਹਿਕ ਹੈ ਪਰ
ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਦਾਸੀ ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਹੈਪਣਾ ਬਹੁਤ
ਬਾਲਤ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਥਾਨੇ ਲੋਕਾਂ
ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੇ ਜੇ ਵੁੱਖ ਆ
ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਫੜੀ
ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਿਸ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾ ਉਹ ਅੱਗੇ
ਵਧ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੜਨਾਵਾਂ
ਤਾਂ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ
ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਢੂਘਾਈ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੇ
ਹਾ ਮੈਂਹੂੰ ਵੀ ਇਹ ਤਕਲੀਫ ਹੈਠੀ ਸੀ ਪਰ
ਬਿਮਾਰੀ 'ਚੋ ਉਭਰਨ ਲਈ ਮੁਹਰੇ ਵਾਲੇ
ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ
ਗੁਪੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਭਗਾਈਵਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੈ।
ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਜਿਤੀ ਨਾ ਪੱਥੀ ਸੇਰ ਨੂੰ ਸੰਕਿਤਾ
ਵਿਚ ਕਮਾਡ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਰਾਹ ਤੇ ਗੱਡੀ
ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਤਦ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਡੇ ਦਿਨ
ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਅਮੀਰ ਹੈਠੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ
ਸਾਡੀਆਂ ਸਿਹਤਾਂ ਗ੍ਰਾਹੀ ਕਿਉਂਕਿ 20%
ਬਿਮਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ 50% ਡਾਕਟਰ
ਵਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਡਿੱਗਾਣਾ
ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ

ਦਿੜ੍ਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਅਸੀਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਸਾਡੇ ਕਦਮ ਚੁੰਮੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਰਸ਼ਟਰਪਤੀ ਏਪੀਜੇ ਅਥਵਾ ਕਲਾਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਯਕੀਨ ਦੀ ਇਕ ਬੁਝ ਵਾਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ, ਅਗਨੀ ਮਿਚਾਇਲ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਵਾਰ ਵਾਰ ਛੇਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖ਼ਾਗਾਂ ਵਿਚ ਏਪੀ ਜੋ ਅਥਵਾ ਕਲਾਮ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਅ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਮਜ਼ਾਅ ਉੱਡਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਹਿਰਨ ਲਾਜਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਲਾਮ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸੈੰਨੀਨਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਅਗਨੀ ਮਿਚਾਇਲ ਪਰੀਖਣ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਮਾਂਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਮਹ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਟ ਗਈ। ਇਹ ਕਲਾਮ ਦੇ ਯਕੀਨ ਦਾ ਜ਼ਾਢ੍ਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਤਰੁਪੁਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਗਨੀ ਮਿਚਾਇਲ ਪਰੀਖਣ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਹਰਾ ਕਲਾਮ ਜੀ ਦੇ ਯਕੀਨ ਨੂੰ ਗਿਆ। ਪੱਤੜ੍ਹ ਆਈ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਰਕਾ ਗਿਆ ਅਸੀਂ ਮਾਨਯੁਸ ਹੈ ਗਏ ਪਰ ਬਹਾਰ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਦ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਪੱਤੜ੍ਹ ਆਉਂਦੀ ਗਰੀਬੀ ਹੈ, ਦੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਭਾਰੀਦਾਰ ਨੇ, ਵਿਛੋਡਾ ਸੀਸ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦੀਵਾਂ ਬਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ

100% of the energy consumed by the U.S. economy is derived from fossil fuels.

ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ

ਜਕੀਨ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਅਸੀਂ ਤੱਕੀਂ ਦੇ ਰਹ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਸਾਡੇ ਕਦਮ ਥੈਮਿਨੀ ਹੈ। ਸਾਬਦਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਏਪੀਸੀ ਆਬਦੂਲ ਕਲਾਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਯਕੀਨ ਦੀ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਅਗਨੀ ਮਿਸ਼ਨਿਲ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਵਾਚ-ਵਾਰ ਛੋਲ ਹੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਭਿਭਾਵ ਵਿਚ ਅਬਦੂਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਚ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਚ-ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਜ਼ਾਚ ਉੱਡੱਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਗਿਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਲਾਮ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸੈਮੀਨਰ ਹੋ ਵਿਚ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿੱਤਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਅਗਨੀ ਮਿਸ਼ਨਿਲ ਪਰੀਖਣ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਮੁੜ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰ ਰਾਈ ਤੇ ਕੰਮ 'ਚ ਹੁੰਦ ਗਈ। ਇਹ ਕਲਾਮ ਦੇ ਯਕੀਨ ਦਾ ਜਾਨੂੰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪਰੀਖਣ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਿਟਦੇ ਨਹੀਂ ਫੱਟ ਬੋਲਾਂ ਦੇ

ਦੇਵ ਭੁਰਾਈਵਾਲਾ

।।। ਸਤ ਲੋਕ ਸੇਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ
ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਪ-
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਜਨਮ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਏ ਤਿਤਕ ਮੌਖਰ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ
ਗਿਲਿਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੇ ਨੇ ਅਤੇ
ਅਸਲੀਅਤ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ
ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ
ਦਿਖ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਖ ਪਰਿਵਾਰ

ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਟਾਇਮ
ਦਾ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਸਮਾਂ ਸਹਿਲਸ਼ੀਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਇਹ ਸਹਿਲਸ਼ੀਲਤਾ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ
ਲੜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਕਾਬੂ
ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਹਿਲਸ਼ੀਲਤਾ
ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ 'ਤੇ
ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਰੋ-ਅੰਦਰ
ਵਣੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
ਪਤਾ ਦੀਆਂ ਵੌਡੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ
ਅਕਸਰ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰ
ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਪਰੇਸ਼
ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰ
ਅਹੁਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ
ਆਖਰੀ ਪੜਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋ।
ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਕਾਵਿਆਂ ਨੂੰ
ਜਲਦੀ ਸੁਲਾਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ
ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਰਤਾਰਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂ
ਵਾਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਿੰਜੇਤਰਣ ਪਾਉਣਾ
ਜਿਆਦਾ ਆਸਾਨ ਹੈਂ।

ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਭੁਜੀਆਂ
ਵਾਹਾਗ ਤੋਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ
ਕੋਈ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਜਾਂ ਸਹੁਰ ਪਰਿਵਾਰ ਥੀ ਸਿਕਾਈਤ
ਚਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ
ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗਦੀ
। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ
ਹਦਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਝਾੜਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ
ਤਰ ਸਹਿਲਸ਼ੀਲਤਾ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ
ਬਾਅਦ ਦਮ ਤੇਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ

ਤਾ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ ਜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਬੜ ਬਲਕੇ
ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁਲਸ ਦਿੰਦਾ
ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾਣ ਇਸ ਅੱਗ ਨੂੰ
ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੇਤਿਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਮਤਲਬ ਕਿ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੇ
ਕਾਰਨ ਇਕ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਥੀਤੇ
ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭਦੇ ਨੇ ਜਿਸ ਦੀ ਵਾਤ
ਕਰਕੇ ਚਿਹ ਸਹੀ ਕਰਨਾ ਤੱਕ ਪਰੰਪਰਾ

दर्विंदर कौर

ਮ ਭਿਆਚਾਰ ਪੁਰਾਤਨ
ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾ-
ਕੀਮਤਾਂ, ਜੀਵਨ, ਹੀਤ-
ਰਿਵਾਜ, ਕਲਾ, ਰਿਹਣ-ਸਹਿਰ ਤੇ ਸਾਡੇ
ਵਸੂਦ ਦਾ ਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ, ਸਾਡੀਆਂ
ਜ਼ਰੂਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਕੀ ਹਾਂ ? ਸਭਿਆਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੰਦਰੀ
ਇਕ ਖਲੀ ਛੇਟੇ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਾਂਗ ਹੈ।
ਸਭਿਆਚਾਰ ਉੱਚਾ-ਨੁਚਾ ਤੇ ਅਮੀਰ
ਹੈ। ਗੌਲ ਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੀ ਸਾਡੀ
ਪਛਾਣ ਹੈ। ਭਰਤ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ
ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਗੋਂਦ ਵਿਚ
ਵਸਦਾ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ
ਦੀ ਪੰਡੀਤਰ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ
ਅਤੇ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸਿੰਜੀ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੇ
ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਿਆਂ ਦੇ ਸੇਮੇਂ ਫੁਟਦੇ
ਹਨ। ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਤ
ਤੱਕ ਹਰ ਥਾ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਟੋਹਰ ਕਾਇਮ
ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਰ ਰੀਤ-ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਸ਼ੁਆਤ ਅਤੇ
ਅੰਤ ਲੈਕ-ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਹਰਿਆ'
ਨੀ ਮਾਲਣ, ਹਰਿਆ ਨੀ ਭੇਟੋਂ ਲੈਕ-ਗੀਤ
ਨਾਲ ਮਠੋਂ ਜਨਮ ਲੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਿਠੀਆਂ
ਲੈਗੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ
ਵਲਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ
ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਲਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੁਹਾਵਾ
ਅਤੇ ਘੋੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਏ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ 'ਹਰਿਆ' ਨੀ ਮਾਲਣ
ਵਰਗੇ ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਆਲਾਦ ਹੁੰਦੀ ਜਨਮ
ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਦਾ ਵਿਆਹੁਦਾ
ਅਤੇ ਅੰਤੇ ਨੂੰ ਕੀਰਨੇ ਅਤੇ ਅਲਹੁਣੀਆਂ
ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲੰਦਾ ਹੈ।
ਲੈਕ-ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਸਦਾ
ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੰਗ ਬੈਲਦੀ

ਉਸਵੀਰ ਹੈ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਿੰਦ-ਜਾਨ ਹਨ, ਸਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੱਝਿਅਤੀ ਦੀ ਛਲਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਸਾਡੇ ਚਾਮ-ਸੰਪਰਾਂ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਜ-ਮਸਤੀ, ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਮੌਲਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵਿਰਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਬੁਲਿਆਦ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ, ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਮਾਲਮੰਨ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਥੋੜੀ ਕਿਰਤ

ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਸ ਨੂੰ ਸਬਾਲਣ ਦੀ ਜਦ ਗਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਆਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇਸੇ
ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਜੀਵਨ ਜਿਊਂ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਤੋਂ ਉਪਾ
ਸ਼ਵਦੀ ਨੇ ਨਾ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ...

ਤੱਲ ਆਪਣੇ ਸੌਭਿਆਜ਼ਤ ਦੀ

ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਮਿਹਨਤ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵਿਸਟ-ਪ੍ਰਸਟ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਨਾਲ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਇਹ ਤੁਝੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੈਂਕੀਆਂ ਆਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਥਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਅਜ ਇਹ ਸਭ ਭੁਲ ਵਿਸਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵਿਗਾ ਹੈ। ਹਲ ਵਾਹਿਣਾ, ਖੁਗ ਤੋਂ ਪਾਰ ਭਰਨ, ਉਪਖੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਰੇ ਪੀਹਣਾ, ਚੰਕੀ ਪੀਹਣਾ, ਚਰਖ ਕੱਤਣਾ, ਤੰਦੂਰ 'ਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਕੰਮ ਸਰੀਰ ਵੱਡੇ ਵਿਸਟ-ਪ੍ਰਸਟ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਅਜ ਸਾਰੀ ਭੁਲ ਬਣਾਵਾਈ ਹੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ‘ਚਰਖੇ ਦੀ ਭੁਲ ਕਰ ਸੁਣੀ ਤੋਂ ਫੁਰ੍ਹ ਚਰਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੇਨੇ ਵਿਚ ਬਥਾਵ ਸਮਾਂ ਕੇ ਸੱਤ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਨ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਪਸੋ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਤੀ ਪਤ ਇਹ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਜੀਵਨ ਸਿਥੀ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ। ਹੁਣ ਨਾ ਤਾਂ ਮਧਾਣੀਆਂ ਦੇ ਲੋੜ ਰਹੀ ਤੇ ਨਾ ਦੁਲਕਰੀਆਂ ਦੀ ਤੇਰਾ 20-20 ਗਤ ਦੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਹੋ ਰਹੇ। ਅੱਕਸੂ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਦੁਲਕਰੀਆਂ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਪੇਂਡੂ ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। 'ਪੈਂਗ ਬੰਨਦੂ' ਦੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹਬਾਣੀ ਰੰਜਿਸ਼ਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਕਰਿਣ ਵਾਲੀ ਲੈਂਕ ਲਈ 'ਚੁੰਨੀ ਲੈਣਾ' ਅਤੇ 'ਪੈਂਗ ਪਰਿਵਾਰ' ਪ੍ਰਾਤਿਲਿਪਿ 'ਬੈਂਕਰਟ' ਵੀ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ
ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰਦੇ-
ਤੁਰਦੇ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਾ ਨਿਕਲ
ਜਾਈਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਵਜ੍ਹਦ ਅਤੇ
ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਰਸਤਾ ਹੀ ਨਾ ਭਟਕ
ਕੇ ਗੁਆਚ ਹੀ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਆਪਣੀ
ਸੰਭਾਲਤਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਥਰਕਰਾਰ ਹੱਪੱਣ
ਲਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ
ਛਰਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ
ਚਾਦਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜਾ ਪੱਗਲੇ-ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ
ਪਾ ਕੇ ਹੀ ਤੁਰੇ ਫਿਰੇ, ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ
ਹੈ ਕਿ ਆਪੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬਣ
ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਦਿਲ 'ਚ
ਵਸਾਈ ਰੱਖੀਏ। •

